

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 4 december justerades.

§ 2 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i finansutskottet skulle utökas från 26 till 27.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 3 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i finansutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet

Aron Modig (KD)

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2015) 10 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 mars*.

§ 5 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU10
Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas
handläggning
föredrogs.

Anf. 1 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Konstitutionsutskottet ska enligt regeringsformen granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning och minst en gång per år meddela riksdagen sina iakttagelser. Enligt den praxis som har utvecklats lämnar KU varje år två granskningsbetänkanden till kammaren. Det ena rör den så kallade vårgranskningen, alltså den granskning som utskottet gör utifrån de anmälningar mot statsråd som enskilda riksdagsledamöter lämnar in. Den behandlas normalt i kammaren i juni varje år.

Det andra betänkandet, det som nu debatteras, rör den så kallade höstgranskningen. Den bedrivs inte utifrån anmälningar från ledamöter utan på utskottets eget initiativ, och det som granskas är inte enskilda åtgärder av enskilda statsråd utan snarare processer, system och rutiner i Regeringskansliet. Ibland kallas denna för den administrativa granskningen. Den är måhända inte lika spännande och dramatisk som vårgranskningen stundtals kan bli, men den är inte desto mindre av stor betydelse och bidrar bland annat till att skapa ändamålsenliga arbetsformer i Regeringskansliet.

Innan jag går vidare vill jag å utskottets vägnar framföra ett varmt tack till tjänstemännen vid konstitutionsutskottets kansli som har utfört ett omfattande, noggrant och skickligt arbete i samband med granskningen.

Betänkandet består av sju avsnitt, och jag kommer att redogöra kort för vart och ett av dem.

Det första avsnittet är inte en egentlig granskning utan innehåller en redogörelse för regeringsskiftet efter höstens val. Syftet är framför allt att skapa en dokumentation av händelseförloppet och rutinerna och ger inte anledning till någon kommentar från utskottets sida.

I det andra avsnittet redogörs för granskningen av regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation. Utskottet följer varje år upp vilka statsrådsförordnanden som har utfärdats och hur många anställda som finns i Regeringskansliet. I år har utskottet dock inga kommentarer med anledning av den granskningen.

Konstitutionsutskottet har vidare granskat vissa regeringsprotokoll från 2013. Det redovisas i betänkandets tredje avsnitt. En av frågorna som utskottet uppmärksammar är författningsutgivningen, med andra ord regeringens publicering av nya lagar. Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden om att tiden mellan att en författning kommer ut från trycket och att den träder i kraft bör vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Granskningen visar att det kan finnas speciella undantagsfall där kortare tid än två veckor kan accepteras, men det krävs mycket goda skäl för att så kort tid ska kunna godtas. Utskottet kommer att fortsätta att följa författningsutgivningen och tidsgränserna.

Betänkandets fjärde avsnitt rör utskottets årliga genomgång av någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Regeringen är i ett antal sammanhang högsta förvaltningsmyndighet. Utskottet har gått igenom de så kallade balansförteckningar som departementen upprättade vid årsskiftet 2013/14 över ärenden som hade väckts för mer än ett år sedan och som ännu inte hade avgjorts. Utskottet har särskilt granskat ärenden som rör överklaganden från enskilda.

KU kan konstatera att handläggningstiderna i flera fall är långa, vilket inte är tillfredsställande. Konstitutionsutskottet konstaterar att det inte är godtagbart att personalsituationen i departementet är sådan att ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda fördröjs. Det är naturligtvis beklagligt allmänt sett att ärenden handläggs under lång tid, men det är särskilt allvarligt om det drabbar enskilda medborgare.

I det här sammanhanget har utskottet också granskat en del ärenden som rör utlämnande av allmän handling och konstaterar att Regeringskansliet har genomfört ett förbättringsarbete för att handläggningen ska gå snabbare. I många fall är begäran om utlämnande av många dokument omfattande. Men det har i ett par fall förekommit viss tidsutdräkt, och utskottet erinrar därför i betänkandet om att en begäran om att få ta del av en allmän handling ska behandlas med förtur och inga obehöriga dröjsmål eller någon omfattande tidsutdräkt får förekomma.

Utskottet har vidare för första gången granskat regeringens styrning och hantering av arbetet i EU-kommissionens genomförandekommittéer med avseende på hur styr- och ansvarskedjan upprätthålls när tjänstemän från förvaltningsmyndigheter representerar regeringen. Det kan man läsa om i betänkandets femte avsnitt. En genomförandekommitté består av representanter för medlemsstaterna och har till uppgift att granska kommissionens förslag till så kallade genomförandeakter, alltså regler som kompletterar de EU-rättsakter som antagits av EU:s ministerråd och Europaparlamentet. Ofta gäller det sådana detaljbestämmelser att myndigheternas expertkunskap behövs i genomförandekommittéerna.

Utskottets iakttagelser ger inte anledning till någon annan bedömning än att departementen har god kunskap om de genomförandekommittéer som finns inom deras olika ansvarsområden och att instruktionsgivningen till representanterna och återrapporteringen från representanterna fungerar väl. Utskottet har några kommentarer om dokumentation och diarieföring av instruktioner och återrapporter, men själva arbetet i kommittéerna verkar följas upp på ett noggrant sätt.

I det sjätte avsnittet redogörs för granskningen av försenade interpellationssvar. Utskottet har vid ett flertal tidigare granskningar konstaterat att svarstiden för interpellationer, som enligt riksdagsordningen är två veckor, har åsidosatts i en stor del av fallen. Utskottet har därför förutsatt att regeringen ska fortsätta att arbeta för att samtliga interpellationer besvaras inom utsatt tid.

Årets granskning visade dock att svarstiderna har blivit längre jämfört med föregående år och att andelen försenade svar är fortsatt stor. Det ser utskottet kritiskt på. Andelen försenade interpellationssvar har visserligen minskat om man jämför hela mandatperioden 2010–2014 med mandatperioden 2006–2010, men andelen är högre än mandatperioden 2002–2006. Utskottet välkomnar att Statsrådsberedningen har sagt sig vara positiv till att på försök införa en ordning med schemaläggning av

interpellationssvar för att korta svarstiderna. Det är ett lovvärt initiativ som bör utvärderas efter en tid.

Slutligen har utskottet granskat vilken tid som används för den del av beredningen av lagärenden som sker efter att Lagrådet har lämnat sitt yttrande. Utskottet framhåller betydelsen av att tillräcklig tid avsätts i Regeringskansliet för beredning av Lagrådets synpunkter, inte minst när det handlar om synpunkter av principiell och kvalificerad art eller i de fall då regeringen väljer att inte följa Lagrådets synpunkter. Utskottet välkomnar att de flesta lagrådsremisser med förslag som har ekonomiska konsekvenser numera lämnas till Lagrådet före Lagrådets sommaruppehåll och framhåller vikten av att arbetet med lagstiftningsärenden planeras väl så att det finns tillräckligt med tid för beredning av propositionerna efter Lagrådets yttranden.

Sammanfattningsvis blir min slutsats att vi har ett regeringskansli som i allt väsentligt fungerar väl men att det på vissa områden finns utrymme för förbättringar.

Herr talman! Med det yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 2 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Granskningen i det här betänkandet berör den avgångna regeringen. Jag vill inleda med att säga att jag tror att man skulle kunna använda det uttryck som ibland används i medicinska sammanhang, det vill säga "u.a." som betyder utan anmärkning. Det är den genomgående tendensen i vår granskning.

Jag tycker också att det som vi har fått reda på när det gäller hur Regeringskansliet under statsrådets ansvar deltar i kommissionens genomförandekommitté är väldigt intressant. Jag ser fram emot att det återkommande kan tas upp av konstitutionsutskottet.

Jag vill uppehålla mig vid två delar. Till att börja med gäller det frågan om utlämnande av offentliga handlingar. Som Andreas Norlén sa är detta en av konstitutionsutskottets återkommande granskningspunkter under de senare åren.

I det här betänkandet handlar det egentligen mer om de administrativa förutsättningarna och de administrativa lösningarna för hur beredningsprocesserna ska gå till inom Regeringskansliet. Vi framhåller att det är en i grund och botten organisatorisk fråga att det finns tillräckligt med personal som är tillräckligt erfaren för att beredningsprocesserna ska ske med skyndsamhet.

Vi har också noterat att Justitieombudsmannen har granskat Utrikesdepartementet och riktat in sig på de organisatoriska frågorna. Det är ett mycket omfattande material. Ibland begärs utlämnande av dokument av mycket stor omfattning, och det tar då tid att få fram dessa dokument. Men vi måste ställa det kravet på Regeringskansliet att man organiserar och i realiteten avsätter pengar för att detta gransknings- och beredningsarbete ska äga rum med skyndsamhet.

Det finns fortfarande vissa problem med att få fram rutiner för akthantering, dokumentation och diarieföring för att kunna vara till stöd för den som begär ett utlämnande och också för den granskning som konstitutionsutskottet gör.

Herr talman! Jag vill även ta upp frågan om de försenade interpellationssvaren. Det har varit en lång process, och det är väl känt att det har funnits ett missnöje under de gångna mandatperioderna mellan oppositionsföreträdare och de föreskrifter som statsråden hanterar, nämligen att man i princip ska kunna få interpellationssvaret inom två veckor.

Det har ändrats mellan regeringsväxlingarna vem som har varit kritisk och vem som har varit avvaktande kritisk. Jag vill ändå gärna nämna lite konkret om utgångspunkten för den här granskningen. Den som jag finner mest besvärande för den avgångna regeringen är dåvarande finansministern.

Under den granskade perioden besvarade Anders Borg 57 interpellationer. Av dessa besvarades 54 – alltså 95 procent – för sent, varav 39 med en fördröjning som översteg två veckor. Av de besvarade interpellationerna besvarades 33 mer än 21 dagar efter den föreskrivna tvåveckorsperioden. Jag måste säga att det känns rätt egendomligt att den dåvarande finansministern kunde besvara bara tre interpellationer inom den angivna tiden två veckor.

Herr talman! Det som är positivt är att vi har fått en respons från den nyttillträdde regeringens tjänstemannanivå när det gäller den här ordningen. Det har tidigare gjorts en utredning om att försöka skapa en verksamhet som innebär att statsråden på förhand anmäler till kammarkansliet vilka dagar de är tillgängliga för att svara på interpellationer, och att de binder sig för detta.

Vi är glada att konstatera att vi har fått det beskedet från hög tjänstemannanivå på Statsrådsberedningen om att man är intresserad av att upprätta en sådan ordning.

I och med att det här betänkandet blir behandlat av kammaren förutser vi att både kammarkansliet och Statsrådsberedningen går i gång med det arbetet. Vi hoppas att redan under den här våren se förbättringar.

Herr talman! Med dessa ord yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan i konstitutionsutskottets betänkande nr 10.

(Applåder)

Anf. 3 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu KU10, granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringens handläggning, eller som vi i KU brukar säga: den administrativa granskningen.

Vi är helt eniga i betänkandet, och jag vill börja med att yrka på godkännande av utskottets anmälan.

I den administrativa granskningen tar vi upp frågor om hur Regeringskansliet är organiserat och hur det fungerar. Frågorna återkommer ofta från år till år. Precis som flera har sagt här handlar det om orimligt långa handläggningstider vid till exempel överklagande där en enskild riskerar att bli drabbad.

Regeringskansliet upprättar listor över ärenden med långa handläggningstider, de som är över ett år. När vi har tagit del av dem kan vi konstatera att handläggningstiderna ibland är väldigt långa. I flera ärenden tar det också lång tid utan att det ens finns dokumenterade åtgärder som man ska vidta framöver.

Vi från utskottet framhåller därför att det inte är godtagbart att sådana lägen uppkommer i departementen, särskilt inte när det har att göra med

att personalsituationen inte är tillfredsställande. Här behöver man ha en bättre beredskap och bättre rutiner.

Även handläggningstider och möjligheter att ta del av allmän handling har genom åren återkommit och tidigare gett upphov till mycket skarp kritik mot Regeringskansliet. Det har pågått ett förbättringsarbete, och vi utgår ifrån att det har påskyndats.

I år har vi gjort en lite mindre granskning. Man ser fortfarande en del mindre brister där ärenden förekommer i departementens balansförteckningar, inte på grund av att de inte har lämnats ut utan på grund av att de inte har lagts till handlingarna. Där behöver det göras vissa uppstramningar.

En ny fråga i vår granskning har varit granskningen av regeringens genomförandekommittéer. Här har vi kunnat hysa en viss oro för vad det är som händer när regeringen och förvaltningen i större utsträckning än vad vi i det svenska systemet är vana vid blandar ihop roller. Vi är inte vana vid att man blandar ihop roller. Här har utskottet gjort en del mindre iakttagelser, men ingenting som ger upphov till oro. Däremot tycker också jag att det finns all anledning att följa upp granskningen i takt med att EU-samarbetet utvecklas.

Vidare granskar utskottet försenade interpellationssvar. Årets granskning visar att svarstiderna har blivit längre jämfört med föregående år och att andelen försenade interpellationssvar fortfarande är stor. Därför är det väldigt bra att Statsrådsberedningen nu är positiv till en ordning med schemaläggning av interpellationssvar, att man testat detta och senare gör en bra utvärdering, vilket också Björn von Sydow var inne på.

Herr talman! Häromdagen berättade en vän för mig att hon och hennes mamma hade löst korsord i helgen. Ett av de knepiga orden i korsordet bestod av bara två bokstäver. I instruktionsrutan stod det: Gillar att prata mycket. Lösningen kan synas lite enkel när KU nu samlas för att avlämna sitt helt eniga granskningsbetänkande till riksdagen.

Vi gillar att prata mycket, precis som korsordsskaparen antyder. Våra möten är betydligt längre än andra utskottsmöten, men så leder de också förvånande ofta till att vi blir helt eniga, även när det gäller att ge skarp kritik till regeringen. Vi vet att när vi klarar av att ge kritik i enighet blir den också effektiv. KU vet med sig att granskning är en central del för en bättre verksamhet, en central del i demokratin och en central del för att upprätthålla förtroendet för dem som styr.

Det här betänkandet hamnar kanske inte i kategorin mest dräpande i sin kritik, men trots det vet jag att våra företrädare i Regeringskansliet läser det med stort intresse och använder sig av iakttagelserna för att i framtiden göra ett bättre jobb.

(Applåder)

Anf. 4 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Vi har i konstitutionsutskottet under hösten 2014, med hjälp av utskottets kansli, genomfört den så kallade höstgranskningen av regeringen. Det är främst en granskning av hur ärendehantering sköts i departementen och till viss del också hur enskilda statsråd skött sina åtaganden. En del i det har varit hur statsråden levt upp till kravet att i riksdagen inom 14 dagar besvara ställda interpellationer.

Vi har granskat utvecklingen av antalet tjänstgörande i Regeringskansliet över åren, bland annat hur många av dem som är politiskt tillsatta. Granskningen har främst omfattat den tid 2014, då regeringen Reinfeldt styrde landet. Naturligtvis är det glädjande att konstitutionsutskottet är enhälligt i sina bedömningar av hur regeringen skött sig.

En del i denna höstgranskning är en nyhet på så sätt att konstitutionsutskottet inte tidigare granskat hur regeringen styr och hanterar Sveriges medverkan i EU-kommissionens genomförandekommittéer. Det gäller hur den demokratiska styr- och ansvarskedjan upprätthålls när tjänstemän från förvaltningsmyndigheterna i Sverige representerar regeringen i Bryssel. Det handlar alltså om ifall regeringen håller ordning på vilka genomförandekommittéer som finns, vilka som är Sveriges företrädare i kommittéerna, om regeringen ger tydliga riktlinjer till våra tjänstemän i kommittéerna och om återrapporteringen till regeringen fungerar. Det som konstitutionsutskottet funnit i den delen är positivt. Konstitutionsutskottets slutsats är att departementen har god kunskap om arbetet i genomförandekommittéerna och att arbetet i stort fungerat väl.

Regeringskansliet, med departementen och ambassaderna, är en stor verksamhet. En del i konstitutionsutskottets höstgranskning är att redovisa jämförbar statistik på hur antalet tjänstgörande utvecklas över åren. Per den 1 september 2014 fanns 4 682 tjänstgörande i Regeringskansliet. Av särskilt intresse brukar vara antalet tjänstemän som är politiskt tillsatta. Den 1 september 2014 var antalet 172. Det är en minskning med ungefär 10 procent i jämförelse med Göran Perssons regering, som den 1 september 2006 hade 190 politiskt tillsatta tjänstemän.

Konstitutionsutskottet har tidigare, med stöd av bland annat justitieombudsmännens granskningar, framfört kritik mot att kravet på skyndsamhet i vissa fall inte upprätthållits av departementen vid begäran om utlämnande av handlingar. Efter att justitieombudsmännen under 2014 gjort en inspektion på Utrikesdepartementet har de i sin årsrapport framhållit att det är ett ambitiöst arbete som utförts vid UD vad gäller framställningar om utlämnande av handlingar. Det beröm som justitieombudsmännen ger har noterats i vår granskningsrapport.

Det område som statsråden i Reinfeldts regering verkar ha haft störst problem med har varit att i rätt tid svara på riksdagsledamöternas interpellationer. Under åren 2010–2014 besvarades bara 50 procent inom 14 dagar, och 19 procent besvarades först efter att 28 dagar gått sedan interpellationerna lämnats in. Det är något bättre än perioden 2006–2010 men något sämre än under regeringen Persson 2002–2006. Utskottet välkomnar i betänkandet att Statsrådsberedningen under en försöksperiod vill pröva schemaläggning av statsrådets interpellationssvar i riksdagen.

Jag tycker att regeringen Reinfeldt för sitt sista regeringsår, 2014, får ett bra betyg i konstitutionsutskottets granskning. Det har funnits välfungerande rutiner och ambitiöst arbetande statsråd och tjänstemän. Men interpellationerna kunde ha besvarats snabbare.

Herr talman! Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU5

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen föredrogs.

Anf. 5 EMANUEL ÖZ (S):

Herr talman! Betänkandet KU5 handlar om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. I betänkandet redovisas för riksdagen resultatet av den uppföljning som har gjorts under 2013, det vill säga konstitutionsutskottets iakttagelser och slutsatser för denna period. Betänkandet bygger även på yttranden som vi har inhämtat från andra utskott.

Subsidiaritetsprincipen handlar om att beslut ska fattas så effektivt och så nära medborgarna som möjligt. Den används för att avgöra om en fråga ska beslutas på EU-nivå eller i medlemsländerna. Det är en viktig fråga som förtjänar stor uppmärksamhet eftersom det egentligen handlar om fördelning av makt mellan de nationella parlamenten och Europeiska unionen. I samband med godkännandet av Lissabonfördraget kom de nationella parlamentens inflytande att stärkas bland annat genom den möjlighet som infördes med subsidiaritetsprövningen och möjligheten att avge en subsidiaritetsvarning.

Herr talman! Det är viktigt att riksdagen tillämpar den möjlighet som Lissabonfördraget tillskapade, att vi tillsammans med andra parlament antingen kan påverka innehållet i ett lagförslag eller till och med förhindra att lagförslaget behandlas vidare. Det är från demokratisk synpunkt viktigt att de svenska medborgarna känner att beslut som fattas inte ligger långt ifrån dem och att besluten är förankrade i den svenska vardagen.

Herr talman! Jag ska kommentera några valda delar av betänkandet som är viktiga att lyfta fram och som vi bör fundera över. Det första handlar om kommissionens motiveringar. En brist som vi har kunnat konstatera sedan tidigare, och som kvarstår, är kommissionens motiveringar till dess förslag, att motivera varför ett lagförslag passar bäst att beslutas på unionsnivå.

Uppföljningen i betänkandet omfattar 123 subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2013. I 29 av 123 utkast saknades motivering, det vill säga i 24 procent av alla utkast. Det är en försämring jämfört med 2012, då motivering saknades i 13 procent av lagförslagen. Flera av de utskott som fått uttala sig i frågan har i sina yttranden till konstitutionsutskottet redogjort för att vissa motiveringar är bristfälliga, exempelvis ofullständiga eller alltför kortfattade, vilket såklart försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett lagförslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte.

Det efterfrågas i denna del ytterligare utveckling av motiveringarna. De bör vara grundligt utförda. Avsaknaden av motiveringar är givetvis inte acceptabel. Det motverkar syftet med principen och ändamålet med själva fördraget. Konstitutionsutskottet erinrar om att kommissionen och andra

förslagsställare har en absolut skyldighet att motivera sina utkast till lagstiftningsakter i fråga om subsidiaritetsprincipen enligt protokollet om tillämpningen av detsamma. Det motsatta innebär såklart ett åsidosättande av protokollet.

Det återstår alltså en hel del innan kommissionen uppfyller kraven i protokollet. Riksdagen bör därför i sin kommunikation med kommissionen understryka vikten av att utkast till lagstiftningsakter motiveras och att motiveringarna är utförliga.

Herr talman! Den andra punkt som jag avser att beröra handlar om kommunikationen med andra parlament. Konstitutionsutskottet har vid upprepade tillfällen tidigare betonat värdet av informationsutbyte mellan de olika parlamenten och framhåller detta även här. Mot denna bakgrund bad utskottet i betänkandet de andra utskotten om en kommentar till ifall några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Det konstateras att väldigt lite kontakt skett mellan den svenska riksdagen och de andra nationella parlamenten i EU. Jag kan förstå att det ibland kan handla om tidsbrist, med hänsyn till åttaveckorsfristen och så vidare. Men jag tror ändå att vi kan finna den tid som behövs till att i framtiden kunna utveckla ett bättre samarbete än vad vi har i dag. Om vi inte kommunicerar med andra parlament kan vi gå miste om värdefull information, men vi kan också gå miste om möjligheten att uppnå de gränsvärden som finns i fördraget och därmed kunna påverka innehållet i ett lagförslag eller till och med stoppa det.

För att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten. Denna fråga bör diskuteras i större utsträckning än vad som sker i dag. Det är en allvarlig fråga. I den diskussionen bör vi väl också rannsaka oss själva i den svenska riksdagen och titta på vad det är vi har gjort och vad vi ytterligare kan göra i framtiden i vår strävan efter ett bättre samarbete i dessa avseenden.

I detta sammanhang ska dock framhållas att riksdagens representant vid EU:s institutioner är en möjlig väg till informationsutbyte med andra nationella parlament. En majoritet av de utskott som lämnat yttranden till konstitutionsutskottet har haft kontakter med denna representant och redogör för att de kontakterna fungerat väl. Detta är en konstruktiv del på vägen mot förbättring, men det är inte fullt tillräckligt för att i praktiken kunna uppfylla syftet med subsidiaritetsprövningen fullt ut.

Herr talman! Den sista punkt som jag kort tänker beröra handlar om IPEX. När utskotten behandlat subsidiaritetsärenden har det framkommit uppgifter om att informationen i IPEX inte är vare sig fullständig eller relevant. Det görs gällande att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att den information som finns inte är tillgänglig på engelska och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Det är flera utskott som framhåller den begränsade nyttan med IPEX. Konstitutionsutskottet konstaterar därför att det finns en förbättringspotential i fråga om informationen i IPEX. Jag anser att IPEX borde fungera betydligt bättre med tanke på de ekonomiska och tidsmässiga resurser som investerats. Även detta är något som vi bör fundera över.

Herr talman! Mot bakgrund av det anförda yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan i betänkande nr 5.
(Applåder)

Anf. 6 PATRICK RESLOW (M):

Herr talman! Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 är det riksdagens uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Den faktiska prövningen av detta utförs av de olika utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet har det övergripande ansvaret för att följa upp tillämpningen i utskotten. Varje år resulterar detta i ett betänkande till kammaren om de iakttagelser som gjorts under den aktuella perioden. Uppföljningen ska utgöras dels av de ärenden som föranlett beslut i utskotten, dels av det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar.

Det nu föreliggande betänkandet avser uppföljning av perioden från och med den 1 december till och med den 31 december 2013. Subsidiaritetsprövningar som inlets under hösten 2013 finns dock inte med, utan kommer med nästa år. Konstitutionsutskottet har bett utskotten redogöra för bland annat det samlade utfallet av subsidiaritetsprövningar, påverkan på det nationella lagstiftningsutrymmet, kommissionens motiveringar, kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner, inhämtande av information från EU-databasen IPEX samt samarbete och kontakter med andra nationella parlament. Nio utskott har valt att yttra sig till konstitutionsutskottet.

Under den aktuella perioden har totalt 123 subsidiaritetsprövningar genomförts. Det är marginellt färre prövningar än under de två senaste perioderna. Flest prövningar – 27 stycken – gjordes av trafikutskottet, följt av miljö- och jordbruksutskottet med 21, finansutskottet med 17 och justitieutskottet med 12. Samtliga utskott har haft minst en prövning under perioden.

Herr talman! Subsidiaritetsprövningar är en grundläggande del av den maktindelning som råder mellan EU och de nationella parlamenten. Syftet med Lissabonfördraget var att stärka de nationella parlamentens möjligheter att påverka processen. Av denna anledning är det viktigt att noga granska hur subsidiaritetsprövningarna utfaller, hur de utvecklas över tid och rum samt hur lagstiftningsakterna slutligen formuleras. Låt mig ge några reflexioner kring årets uppföljning.

Konstitutionsutskottet noterar att många av de synpunkter som lyfts fram av riksdagens utskott är snarlika tidigare yttranden. En sådan är kritiken mot att det alltför ofta saknas motiveringar från kommissionen – precis som Emanuel Öz sa – till varför ett lagstiftningsärende anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

I årets uppföljning saknar 24 procent av alla förslag sådan motivering. Detta är inte acceptabelt, och det försvårar de nationella parlamentens möjligheter att subsidiaritetspröva. Det är dessutom ett uppenbart åsidosättande av de skyldigheter som kommissionen har. Konstitutionsutskottet menar därför att riksdagen framöver i kommunikationen med kommissionen ska fortsätta att understryka vikten av att lagstiftningsakter innehåller utförliga motiveringar.

Flera utskott riktar också kritik mot att förhandlingar inom EU påbörjas innan tidsfristen för subsidiaritetsprövning av ett förslag löpt ut. Detta är

givetvis inte bra, och det riskerar att minimera de nationella parlamentens roll och funktion så som det är tänkt enligt Lissabonfördraget. Konstitutionsutskottet noterar även att flera utskott påpekar att kommissionen i allt större utsträckning tenderar att lägga fram förslag till förordningar i stället för direktiv. Dessa synpunkter måste noggrant följas upp framöver.

Konstitutionsutskottet har tidigare noterat svårigheten med att ha fortlöpande kontakter med andra nationella parlament. Även i årets uppföljning påpekas från flera håll att åttaveckorsfristen utgör ett problem i sammanhanget, som vi hörde från föregående talare. Vi anser därför att det finns skäl att fundera på hur dessa samarbeten framöver ska kunna stärkas.

Likaså framför några av utskotten att databasen IPEX inte alltid är tillfredsställande, dels på grund av avsaknad av uppgifter, dels på grund av språksvårigheter. Vi noterar däremot att kontakten med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar väl.

Så sent som i förra årets uppföljning konstaterade konstitutionsutskottet att det vore bra om det infördes centrala rutiner för att bevaka när ett lagstiftningsförslag antas av rådet eller Europaparlamentet. Det är därför glädjande att notera att EU-samordningen sedan våren 2014 har denna funktion. Det kommer också att underlätta utskottens uppföljning av ärendena. I framtida uppföljningar får vi se hur utskotten reagerar på detta.

Herr talman! Med detta sagt yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.
(Applåder)

Anf. 7 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Jag hade utskottets uppdrag att i måndags delta i en överläggning i Bryssel kring dessa frågor. Det handlar i hög grad om kommunikationen mellan nationella parlament. Det har under en tid pågått ett arbete som handlar om att fördjupa kommunikationen mellan de nationella parlamenten i syfte att få ett ökat inflytande eller åtminstone en dialog med EU-kommissionen.

Den första punkten handlar om kommissionens årliga arbetsprogram. Där vill man försöka få fram processer som gör att det skulle vara möjligt för ett antal nationella parlament, ingalunda nödvändigtvis hälften eller alla, att kunna lägga fram prioriteringsönskemål till kommissionen.

Den andra punkten handlar om möjliga förbättringar av själva subsidiaritetsprövningarna. Det viktigaste där förefaller vara att kunna öka längden som vi har på oss i tid från åtta till kanske tolv veckor.

Den tredje punkten ska jag uppehålla mig lite mer vid. Det är om det skulle vara möjligt att kunna införa ett så kallat grönt kort där ett antal nationella parlaments kammare om de vill kan gå samman och inleda en aktiv dialog med EU:s kommission om lagstiftningsinitiativ, sådana som alltså är efterfrågade från ett antal parlament.

När det gäller den delen är den ledande företrädaren för idén, men den personen är ingalunda ensam, en företrädare för det engelska överhuset. Han framhöll att förslaget inte ska innebära en fördragsändring och inte heller innebära en förändring av redan existerande så kallade dialoger, i vårt fall den politiska dialogen.

Tanken om ett nytt inslag, kallat grönt kort, skulle mer vara ett sätt för nationella parlament att signalera att de verkligen vill ha en dialog med kommissionen och vara en aktiv spelare. Det kan handla om initiativ som inte finns på plan. Men det kan också handla om att ett antal parlament skulle önska sig förändringar av existerande EU-lagstiftning, antingen den nu är i förordningens form eller i direktivets form.

Jag för min del kan konstatera, efter att ha noggrant läst konstitutionsutskottets betänkande om subsidiariteten och med stöd och hjälp från vårt kansli, att vi i Sveriges riksdag inte är nöjda med subsidiaritetsprocedurerna. De behöver förbättras.

Det behövs en bättre ansats för att förbättra det direkta samarbetet mellan nationella parlament. Jag sa det som också sagts här från kollegerna. Vi har haft väldigt lite kontakter utskott emellan. Var och en har kommit fram till sin ståndpunkt, inskickat den och närmast sagt sig: Jaha, vad blev resultatet?

Den kanske viktigaste delen i frågan om ett så kallat grönt kort är att förbättra möjligheterna för nationella parlament att komma till en gemensam ståndpunkt. Det är väldigt svårt att som det nu är samla 41 kammare i våra nationella parlament. Men kanske man kan hitta en formel för låt oss säga tio kammare, för några länder har ju tvåkammersystem. Det kunde kanske vara en nedre gräns för att en process av aktiv dialog skulle kunna komma igång.

Detta samtal ägde rum i ljuset av att den nytilträdde vice ordföranden i EU:s kommission Frans Timmermans i ett brev har meddelat att kommissionen är intresserad av en förbättring av dialogen. Det andra var, vilket också var positivt, att ordföranden i det centrala utskott i Europaparlamentet som handlägger frågorna från dess horisont är positiv. Hon betonade att man bör fokusera på den viktiga fasen innan kommissionens arbetsprogram antas varje år. Man bör också framgent använda sig av Cosac, de nationella parlamentens samarbetsstruktur.

Jag vill avrunda med min preliminära bedömning av diskussionen och innebörden i framgångsvägarna. Talmannen ska vara med i Cosacmöte med Cosacföreträdare de närmaste veckorna. Vi från vår sida och från riksdagens sida borde och kan arbeta på grundval av riksdagens och KU:s förhållningssätt och riktlinjer för nationella parlament i EU-arbetet när vi granskar och tar del i den fortsatta diskussionen om dessa förändringsmöjligheter.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 7.)

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

KOM(2014) 903 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, regionkommittén och Europeiska investeringsbanken En investeringsplan för Europa

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 januari

2014/15:210 Anställningsformen allmän visstid

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:211 Butiksrån på små orter

av *Niklas Karlsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:212 Medlingsinstitutets nya uppdrag

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:213 Trafikskolor som ej betalar moms eller arbetsgivaravgifter

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 januari

2014/15:168 Utrikesministerns inställda resa till Israel

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:169 Finansiering av danskt valfrihetssystem

av *Christer Nylander* (FP)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:170 Åtgärder för att återfå god relation med Israel

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 9.46.

Prot. 2014/15:49
21 januari

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

*Uppföljning av riks-
dagens tillämpning av
subsidiaritetsprincipen*

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Utökning av antalet suppleanter	1
§ 3 Val av extra suppleant	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 5 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU10	2
Anf. 1 ANDREAS NORLÉN (M)	2
Anf. 2 BJÖRN VON SYDOW (S)	4
Anf. 3 AGNETA BÖRJESSON (MP)	5
Anf. 4 PER-INGVAR JOHNSON (C)	6
(Beslut fattades under § 7.)	7
§ 6 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	8
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU5	8
Anf. 5 EMANUEL ÖZ (S)	8
Anf. 6 PATRICK RESLOW (M)	10
Anf. 7 BJÖRN VON SYDOW (S)	11
(Beslut fattades under § 7.)	12
§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	12
KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	12
KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	12
§ 8 Bordläggning	13
§ 9 Anmälan om interpellationer	13
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	13
§ 11 Kammarerna åtskildes kl. 9.46.	14

Tryck: Elanders, Vällingby 2015